

cat(24)

3773

COLUMBIA UNIVERSITY

P O L S K A A K A D E M I A N A U K
K O M I T E T J Ę Z Y K O Z N A W S T W A

LIBRARIES

PRACE ONOMASTYCZNE

19

891.85
P7679
t. 19

ATLAS ONOMASTYCZNY
SŁOWIAŃSZCZYZNY

KSIĘGA REFERATÓW Z KONFERENCJI
WROCŁAW 1—3 VI 1970

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ATLAS ONOMASTYCZNY SŁOWIAŃSZCZYZNY

KSIĘGA REFERATÓW Z KONFERENCJI
WROCLAW 1—3 VI 1970

WROCLAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1972

SPIS TREŚCI

Część I — ogólna

Międzynarodowa Konferencja „Atlas Onomastyczny Słowiańszczyzny”, Wrocław, 1–3 czerwca 1970 r.	5
V. Blanár, Antroponymická jednotka a otázka kartografovania	9
E. Eichler, Zur Theorie und Methode des slawischen onomastischen Atlas.	19
R. Krajčovič, Konfrontačné mapy v toponymických atlasoch	27
S. Rospond, O atlasie antroponimicznym słowiańskim	31
J. Zaimov, Maksymalen i minimalen slavjanski onomastičen atlas	41

Część II — szczegółowa

H. Borek, W sprawie badań nad polskim słownictwem toponimicznym	43
F. Cuřín, K souvislosti jmen místních a pomístních v Čechach	55
R. E. Fischer, T. Witkowski, Zur Geographie altpolabischer Namentypen (II)	59
H. Górniewicz, Niemiecka substytucja fonemu c w niektórych typach nazw miejscowych Pomorza Gdańskiego i związane z nią niedokładne substytucje zwrotne (streszczenie)	99
M. Karaś, Nazwy miejscowe typu <i>Poręba Żegoty</i>	103
S. Körner, Zur Struktur der altsorbischen Patronymica	113
O. Kronsteiner, Sind die slawischen Namen Österreichs west- oder süd-slawisch ?	117
I. Lutterer, In margine Šmilauerova Atlasu místních jmen v Čechach	125
J. Schultheis, Zur Verbreitung slawischer Ortsnamentypen im Saale-Mulde-Mündungsgebiet	129
B. Siciński, Stratygrafia polskich nazw patronimicznych na -ice.	135
R. Šrámek, Zvláštní toponymické typy a slovanský onomastický atlas	143
A. V. Superanskaja, Sbor onomastičeskogo materijala i mestnyje ulsovija izučajemoj territorii	147
H. Walther, Zur Chronologie slawischer Ortsnamentypen in der Dresdener Altsiedellandschaft	159

TADEUSZ SKULINA

STARORUSKIE
IMIENNICTWO OSOBOWE

Część I

WROCŁAW • WARSZAWA • KRAKÓW • GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1973

SPIS TREŚCI

I. Uwagi wstępne, problematyka, zakres ekscerpcji materiału	5
II. Źródła	30
III. Kształtowanie się wielostopniowego systemu antroponimicznego	54
IV. Leksykalna podstawa staroruskiej antroponimii	99
Aneks. Imiona duchownych	143
Wykaz skrótów	148

TADEUSZ SKULINA

STARORUSKIE
IMIENNICTWO OSOBOWE

Część II

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1974

SPIS TREŚCI

Od autora	
V. Budowa morfologiczna staroruskich imion osobowych	
VI. Patronimika	7
VII. Przewiska	108
VIII. Nazwiska	131
Zakończenie	136
Indeks nazw osobowych	141
Wykaz skrótów używanych tylko w indeksie	142

ALICJA ORZECZOWSKA

NAZWY MIEJSCOWE DAWNEGO
POWIATU PILZNEŃSKIEGO
ORAZ PRAWOBRZEŻNEJ CZĘŚCI
DAWNYCH POWIATÓW
SANDOMIERSKIEGO
I WIŚLICKIEGO

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1975

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
I. Nazwy miejscowe w układzie alfabetycznym	9
1. Dawny powiat pilzneński	9
2. Prawobrzeżna część dawnego powiatu sandomierskiego	71
3. Prawobrzeżna część dawnego powiatu wiślickiego	89
II. Analiza znaczeniowo-formalna nazw	96
1. Nazwy topograficzne	96
2. Nazwy kulturalne	98
3. Nazwy dzierżawcze	99
4. Nazwy zdrobniałe	100
5. Nazwy etniczne	100
6. Nazwy patronimiczne	100
7. Nazwy służebne	101
8. Nazwy rodowe	101
III. Zmiany zachodzące w nazwach miejscowych	102
1. Wokalizm. Zmiany fonetyczne	102
2. Zmiany słowotwórcze	104
3. Zmiany nazw złożonych	106
IV. Uwagi końcowe	108
V. Skróty używane	112
1. Skróty źródeł	112
2. Inne skróty	113
Bibliografia	114
Résumé	116

KAZIMIERZ RYMUT

NAZWY MIEJSCOWE
DAWNEGO POWIATU
BIECKIEGO

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1975

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	5
II. Zestawienie nazw	7
III. Analiza formalna nazw	60
1. Nazwy patronimiczne	60
2. Nazwy dzierżawcze	61
3. Nazwy rodowe	63
4. Nazwy etniczne	63
5. Nazwy służebne	63
6. Nazwy topograficzne	63
7. Nazwy kulturalne	66
8. Nazwy zdrobniałe	67
9. Nazwy wieloznaczne	67
10. Nazwy obce	68
11. Nazwy nieodeczytane	68
IV. Zmiany językowe zachodzące w historii nazw	69
1. Zmiany spowodowane wewnętrznymi prawami rozwojowymi języka	69
A. Zmiany i oboczności fonetyczne	69
a) Zmiany i oboczności w zakresie samogłosek	69
b) Zmiany i oboczności w zakresie spółgłosek	71
B. Zmiany i oboczności słowotwórcze	73
C. Zmiany o charakterze fleksyjnym	76
2. Zmiany językowe spowodowane analogiami	77
3. Zmiany językowe spowodowane czynnikami pozajęzykowymi	79
4. Wpływ gwary łemkowskiej na budowę językową nazw miejscowych	81
V. Chronologia i różnicowanie terytorialne nazw	84
1. Analiza najstarszych zapisów	84
2. Chronologiczne i geograficzne różnicowanie poszczególnych typów nazewnictwa	85
3. Chronologia nazewnictwa pod wpływem łemkowskich	87
Skróty źródeł i opracowań	90
Inne skróty	93

JANUSZ RIEGER, EWA WOLNICZ-PAWŁOWSKA

NAZWY RZECZNE
W DORZECZU WARTY

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1975

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	5
II. Skróty	9
Wykaz skrótów źródeł i literatury	9
Inne skróty (poza ogólnie przyjętymi)	14
III. Słownik nazw	16
IV. Słowotwórstwo, grupy semantyczne	189
1. Słowotwórstwo	189
a. Przegląd baz semantycznych	191
b. Deminutiva	210
c. Produktywność sufiksów według zestawień globalnych	211
d. Problem tzw. derywacji dezintegralnej	213
e. Nazwy rzeczownikowe i nazwy przymiotnikowe	214
2. Grupy semantyczne	215
a. Nazwy utworzone od terminów hydrograficznych	215
b. Nazwy utworzone od nazw miejscowości	216
c. Nazwy utworzone od nazw terenowych	217
d. Nazwy utworzone od nazw roślin	218
e. Nazwy utworzone od nazw zwierząt	218
f. Nazwy utworzone od nazw osobowych	219
g. Nazwy określające cechę rzeki	219
V. Wyniki pracy — wnioski	221
Les noms de rivières dans le bassin de Warta (résumé)	222
Wykaz nazw w układzie hydrograficznym i wykaz odcinków	223
a. Wykaz nazw w układzie hydrograficznym	223
b. Wykaz odcinków	280
Indeks a tergo	284
Mapy i schematy	303
Dorzecze Warty (mapa)	303
Dorzecze Warty (schemat)	304
Dorzecze Prosnego (schemat)	305
Dorzecze Obry (schemat)	305
Dorzecze Noteci (schemat)	306

EWA RZETELSKA-FELESZKO, JERZY DUMA

NAZWY RZECZNE
POMORZA
MIĘDZY DOLNĄ WISŁĄ
A DOLNĄ ODRĄ

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1977

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
Skróty a) Źródła	9
b) Literatura pomocnicza	13
c) Inne skróty	14
I. Słownik nazw	16
II. Semantyka i słotwórstwo	144
Przegląd baz semantycznych	145
I. Nazwy rzeczne utworzone od innych nazw własnych	
I. 1. Baza — nazwy miejscowości	145
I. 2. Baza — nazwy wodne	150
I. 3. Baza — nazwy terenowe	153
I. 4. Baza — nazwy osobowe i etniczne	154
II. Nazwy rzeczne utworzone od apelatywów	
II.1. Baza — cechy nurtu i koryta rzeki, terminy hydrograficzne, appellativa oznaczające obiekty w terenie	156
Nazwy archaiczne	164
II. 2. Baza — rośliny	166
II. 3. Baza — zwierzęta	169
II. 4. Baza — wytwory działalności człowieka	171
Nazwy semantycznie niejednoznaczne	175
Nazwy obce	177
Nazwy niejasne	179
Zestawienia globalne:	
a) Zestawienie chronologii nazw w bazach semantycznych	179
b) Zestawienia globalne form	180
c) Chronologia hybryd	181
II. Wyniki pracy	182
1. Produktywność nazw w bazach semantycznych	184
2. Nazwy jednoczłonowe a nazwy dwuczłonowe	185
3. Nazwy przymiotnikowe a nazwy rzeczownikowe	188
4. Produktywność formantów i związek budowy formalnej z treścią se- mantyczną nazw	189
5. Rozwój chronologiczny form. Warstwy nazewnicze	192
6. Zagadnienie klasyfikacji semantycznej nazw rzecznych	195
zusammenfassung	197
Wskaz nazw w układzie hydrograficznym	199
Wskaz odcinków	232
Indeks a tergo	234
Indeks alfabetyczny	239
Mapa sieci rzecznej na Pomorzu	258

JANUSZ RIEGER

IMIENNICTWO
LUDNOŚCI WIEJSKIEJ
W ZIEMI SANOCKIEJ
I PRZEMYSKIEJ W XV W.

WROCŁAW • WARSZAWA • KRAKÓW • GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1977

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
Cel pracy	5
Źródła onomastyczne stanowiące podstawę do badania stosunków międzyjęzykowych	5
Zakres pracy	6
Źródła	7
WYKAZ SKRÓTÓW	7
Wykaz skrótów źródeł i literatury	7
Wykaz innych skrótów	8
PROBLEMY LEKCJI TEKSTU ŹRÓDŁOWEGO	9
Wydzielanie osób	9
Błędy i pomyłki pisarza (wydawcy)	10
Identyfikacja i lokalizacja osób	10
Identyfikacja ludności chłopskiej	10
Pisownia	11
UWAGI DO MAP	14
ZE SŁOWOTWÓRSTWA	21
STOSUNKI MIĘDZYJĘZYKOWE	24
WNIOSKI	26
ANEKS	29
Nazwy osobowe z sufiksem <i>-ek</i>	29
Nazwy osobowe z sufiksem <i>-ec</i>	30
Nazwy osobowe z sufiksem <i>-ak</i>	31
Przezwoiska polskie i ruskie	31
WYKAZ MIEJSCOWOŚCI	34
Личные имена крестьян саноцкой и пшемысльской земель в XV веке	39
SPIS MAP	41

CZESŁAW KOSYL

NAZWY MIEJSCOWE
DAWNEGO WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO

WROCŁAW • WARSZAWA • KRAKÓW • GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1978

SPIS TREŚCI

	Str.
I. Wstęp	5
A. Uwagi ogólne	5
B. Zakres terytorialny i chronologiczny pracy	6
C. Stan badań	8
D. Charakterystyka źródeł	8
E. Układ i metoda pracy	10
II. Charakterystyka znaczeniowo-słotwórcza nazw miejscowych	12
A. Nazwy patronimiczne	12
B. Nazwy rodowe	15
C. Nazwy miejscowe równe nazwom osobowym	18
D. Nazwy służebne i zawodowe	19
E. Nazwy etniczne	20
F. Nazwy dzierżawcze	20
G. Nazwy topograficzne	28
H. Nazwy kulturowe	37
I. Wykaz nazw dwuznacznych i niejasnych	43
III. Osadnictwo na obszarze dawnego województwa lubelskiego w świetle badań nad nazwami miejscowymi	44
IV. Indeks nazw miejscowych	57
Wykaz literatury	81
Wykaz skrótów	85

NAZEWNICTWO OBSZARÓW JĘZYKOWO MIESZANYCH

KSIĘGA REFERATÓW MIĘDZYNARODOWEJ
KONFERENCJI ONOMASTYCZNEJ W GDAŃSKU
25-27 października 1977

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK · ŁÓDŹ
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK
1981

SPIS TREŚCI

Przedmowa	5
Ernst Eichler (Leipzig): Grundfragen der toponymischen Integration	7
Stefan Sonderegger (Zürich): Die Kontinuität des Namens im mehrsprachigen Alpenraum	17
Stanisław Rospond (Wrocław): Problem substytucji w topono- mastyce słowiańskiej (Das Problem der Substitution in der slawischen Toponomastik)	27
Hubert Górnowicz (Gdańsk): Klasyfikacja zapożyczonych nazw własnych (Klassifikation der Entlehnung von Eigennamen) ...	35
Henryk Borek (Opole): Polsko-niemieckie adaptacje i interfe- rencje językowe w hydronimii śląskiej (Polisch-deutsche Sprachadaptionen und -interferenzen in der schelischen Hydro- nomie)	45
Karel Oliva (Praha): Czynniki pozajęzykowe przy przejmowaniu toponimów (Ausersprachliche Faktoren bei der Übernahme von Toponymen)	61
Jaromír Spal (Plzeň): Nazwy miejscowe pasa przygranicznego Czech południowych (Ortsnamen im Grenzgebiet Südböhmens)	71
Milan Majtán (Bratislava): Toponymum v jazykovej komunikácii (Das Toponym in der sprachlichen Mitteilung).	77
Michal Blichá (Prešov): Typy medzijazykových kontaktov v toponymii východného Slovenska (Typen zwischen sprachlicher Beziehungen in der Toponymik der Ostslowakei)	83

Mieczysław Buczyński (Lublin): Wpływ toponimii niemieckiej na polską i czeską na przykładzie pamiątkowych nazw miejscowych (Die Einflüsse der deutschen Toponymik auf die polnische und tschechische am Beispiel der Gedenknamen	95
Hanna Popowska-Taborska (Warszawa): W sprawie interpretacji pomorskich nazw miejscowych typu <u>Dobrcz</u> , <u>Drzewicz</u> , <u>Suleczyno</u> (Zur Interpretation pomoranischer Ortsnamen von Typ <u>Dobrcz</u> , <u>Drzewicz</u> , <u>Suleczyno</u>).....	101
Edward Breza (Gdańsk): Sposoby germanizacji antroponimów polskich na Pomorzu (Die Methoden der Germanisierung von polnischen Anthroponymen in Pomoränien)	107
Miloslava Knappova (Praha): K pojmenovavani osob v jazykově smíšeném území (Zur Wahl von Personennamen in Sprachlich gemischten Gebieten).....	117
Walter Wenzel (Leipzig): Probleme der anthroponymischen Homonymie	127
Hans Walther (Leipzig): Zur Interferenz von Personennamensuffixen in der zweisprachigen Oberlausitz	139
Gerhard Schlimpert (Berlin): Zu einigen lautlichen Erscheinungen in mittelalterlichen slawischen Personennamen	147
Rudolf Šrámek (Brno): Areál onymický a areál dialektový (Der onomastische und der dialektische Bereich).....	157
Jana Pleskalova (Brno): K povaze lexikálních diferencí dialektových a onymických (Über lexikalische Verschiedenheiten der dialektischen und onomastischen Zusammenhänge)	167

P O L S K A A K A D E M I A N A U K
K O M I T E T J Ę Z Y K O Z N A W S T W A

ANDRZEJ BAŃKOWSKI

ZMIANY MORFEMICZNE
W TOPONIMII POLSKIEJ

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK · ŁÓDŹ
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1982

SPIS RZECZY

Wstęp	5
0.1. Ogólne wprowadzenie w problematykę	5
0.2. Selekcja i segregacja zmian morfemicznych	9
0.3. Baza materialowa pracy	12
1. Uniwerbizacje	14
1.1. Uniwerbizacja przez samą elipsę	16
1.2. Uniwerbizacja przez sufiksację substantywizującą	21
1.3. Uniwerbizacja przez zrost	25
1.4. Uniwerbizacja przez transformację w złożenie	27
2. Deminutywizacje	33
2.1. Pozajęzykowe uwarunkowanie zjawiska	34
2.2. Zasób sufiksów deminutywnych w toponimii	38
2.3. Deminutywizacja toponimów syngularnych	42
2.4. Deminutywizacja toponimów pluralnych	44
3. Zmiany liczby gramatycznej	48
3.1. Pluralizacja toponimów	49
3.2. Syngularyzacja toponimów	53
3.3. Formy dualne w toponimii	56
4. Zmiany rodzaju gramatycznego	59
4.1. Zmiana rodzaju n. sg. > m. sg.	60
4.2. Zmiana rodzaju m. sg. > n. sg.	64
4.3. Zmiana rodzaju f. sg. > m./n. sg. i odwrotna	66
4.4. Zmiana rodzaju m. pl. > f. pl.	69
4.5. Zmiana rodzaju n. pl. > f./m. pl. i odwrotna	73
5. Zmiany paradygmatu	76
5.1. Zmiany paradygmatu femininów syngularnych	76
5.2. Zmiany paradygmatu maskulinów i neutrów syngularnych	83
5.3. Zmiany paradygmatu pluraliów	88
5.4. Ekspansja złożonej odmiany przymiotników	90
6. Wymiana sufiksów ekwiwalentnych	94
6.1. Wymiana sufiksów posesywnych	94
6.2. Wymiana sufiksów <i>-iszcze</i> > <i>-isko</i>	97
6.3. Wymiana sufiksów <i>-ec</i> > <i>-ek</i>	100
6.4. Wymiana sufiksów <i>-ica</i> > <i>-ka</i>	101
6.5. Niby-wymiana <i>-ice</i> > <i>-ki</i> w nazwach patronimicznych	102
7. Skróty morfemiczne	105
7.1. Skróty typu <i>Cieszkowy</i> > <i>Cieski</i>	105
7.2. Skróty typu <i>Jakubowice</i> > <i>Jakubice</i>	108
7.3. Depatronimizacje	109
7.4. Inne skróty morfemiczne	113

8. Synkrazje sufiksów	115
8.1. Synkrazja sufiksów <i>-ic</i> ¹ <i>-ic</i> ²	116
8.2. Synkrazja sufiksów <i>-ař</i> ¹ <i>-ař</i> ²	120
9. Asymilacyjne zmiany w sufiksacji	123
9.1. Dodanie spółgłoski sufiksальной	124
9.2. Dodanie samogłoski sufiksальной	128
9.3. Interpolacja <i>-ej-</i>	130
9.4. Wymiana samogłoski sufiksальной	132
9.5. Wymiana spółgłoski sufiksальной	134
9.6. Zanik samogłoski sufiksальной	140
9.7. Zanik spółgłoski sufiksальной	142
Zakończenie	144
Nota bibliograficzna	147
Rozwiązanie skrótów	148
Morphemic Changes in Polish Toponymy (Summary)	151
Indeks toponimów	152